

KM 12/01 Til et åpent liv i tro og tillit - Lovfesting av dåpsopplæringen - Vedtak

Innstilling fra kirkemøtekomité B:

Saksorientering:

I forbindelse med Odelstingets behandling av Innst.O.nr. 46 (1995-96) som blant annet omhandlet Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens innstilling om lov om Den norske kirke, ble det oversendt et forslag til Stortinget om å be ”Regjeringen utrede og vurdere å fremme forslag om lovfestet rett til dåpsopplæring.”

Ved kongelig resolusjon av 16. juli 1999 nedsatte Regjeringen et utvalg som skulle utrede behovet for en organisert kirkelig dåpsopplæring, og i den forbindelse vurdere spørsmålet om lovfestet rett til dåpsopplæring. Utvalget skulle blant annet utrede de rettslige rammebetingelser for kirkens dåpsopplæring, og vurdere de økonomiske og administrative konsekvenser av de forslag som ble framsatt.

Utvalget overleverte 10. oktober 2000 sin utredning NOU 2000:26 ”...til et åpent liv i tro og tillit” om lovfestet rett til dåpsopplæring i Den norske kirke til statsråd Trond Giske.

Utvalget anbefaler i sin innstilling en lovfestet rett til dåpsopplæring for alle døpte i alderen 0-18 år. Utvalget foreslår en minstestandard på 315 timer og 1200 nye årsverk med en opptrapping over 10 år. Utbyggingen forutsetter at kirken tilføres de tilstrekkelige midler fra sentralt hold for å innfri en slik rett. Dette vil i følge utvalget kreve en økning av de økonomiske rammer i størrelsesorden 550 millioner kroner.

Etter at utvalget hadde levert sin innstilling, ba departementet Kirkerådet om å forestå den kirkelige delen av høringen. Kirkerådet sendte høringsbrev til 121 høringsinstanser med tilknytning til virksomheten i Den norske kirke. Det kom inn svar fra 84 instanser.

Gjennomgående slutter høringsinstansene seg til de anbefalingene som utvalget fremmer i sin innstilling. Dette gjelder både i forhold til lovfestet rett

til dåpsopplæring, modellen som utvalget anbefaler, og de juridiske, administrative og økonomiske konsekvensene dette innebærer. Forutsetningen er at det blir gitt nødvendige økonomiske ressurser til å innfri en slik rett.

Komiteéns merknader:

1

Komiteen ser med glede på den entydig positive responsen som er gitt i forbindelse med den kirkelige høringen av NOU 2000:26 "...til et åpent liv i tro og tillit".

2

Komiteen ønsker å støtte tanken om totalformidling som utvalget presenterer: "Gudsforholdet omfatter alle aspekter ved menneskelivet. Derfor må også dåpsopplæringen innebære en totalformidling". Kirke/stat-utvalgets delrapport om dåpsopplæring som total-perspektiv sier: "Hele menigheten er et lærende fellesskap, og det som læres, er det menigheten har mottatt i dåpen. I dette læringsfellesskapet er alle, hver på sin måte, ressurspersoner". Komiteen ønsker sterkt å fremheve en slik tenkning inn i menighetens totale arbeid.

3

Komiteen vil understreke at dåpsopplæringen har en viktig funksjon også utover det rent kirkelige. Gjennom dåpsopplæringen gis barn og unge en oppdragelse og opplæring som gir livskompetanse og hjelp til å mestre hverdagen, noe som i seg selv er viktig.

4

Komiteen vil særlig understreke hjemmets betydning i dåpsopplæringen. Foreldrenes primære rolle i oppdragelsen er ofte avgjørende for barnets religiøse utvikling. Det blir derfor svært viktig å etablere gode relasjoner til hjemmene. Komiteen vil på bakgrunn av dette anbefale at det legges stor vekt på arbeid med dåpsamtalen, og å støtte foreldrene i deres ansvar for barnas kristne oppdragelse.

5

Komiteen registrerer med tilfredshet at det fra Samisk kirkeråd er utarbeidet et tilleggsdokument som utfyller den offentlige utredningen. Komiteen vil stille seg bak dokumentet og understreke viktigheten av at samiske barn og unge får tilbud om en dåpsopplæring på linje med det som utvalget anbefaler.

6

Det er i NOU 2000:26 foreslått midler til tilrettelegging av dåpsopplæringsmateriell for funksjonshemmede (fysisk og psykisk). Komiteen ønsker å understreke at en tilrettelegging for funksjonshemmede

gjelder mye mer enn dette, blant annet vil det være behov for ledsagere og assistenter, spesialpedagogisk fagkompetanse, transport og fysisk tilrettelegging av lokaler. Komiteen vil foreslå en øremerking av midler til tilrettelegging av dåpsopplæring for funksjonshemmede. Kirken må også i større grad sørge for å utdanne sitt personell til å ta imot barn og unge med funksjonshemninger.

7

Komiteen vil fremheve den nære forbindelsen mellom dåpsopplæring og frivillig medarbeiderskap. Dåpen er inngangsporten til medarbeiderskap i Guds rike. I kirkens dåpsopplæring blir det viktig å arbeide for at alle døpte finner sin naturlige plass i medarbeiderfellesskapet. Samtidig vil komiteen fokusere på de ressursene som ligger i frivilligheten, med tanke på den videre oppbygging av kirkens dåpsopplæring.

8

I 250 år var skolens kristendomsundervisning både formelt og reelt en grunnpillare i kirkens dåpsopplæring, sammen med konfirmasjonsundervisningen. De omfattende endringene som har skjedd i kristendomsfaget, dels i tilknytning til skoleloven av 1969 og senest ved innføringen av KRL-faget i 1997, har i stor grad endret dette bildet. Skolen har ikke lenger ansvar for dåpsopplæring, noe som ikke er blitt kompensert med tilsvarende ressurser til kirkens dåpsopplæring. Komiteen vil understreke at dette innebærer en faktisk, dramatisk nedbygging av kirkens dåpsopplæring.

9

Komiteen vil understreke betydningen av det systematiske arbeidet med dåpsopplæring i kirkelig regi som har pågått de siste ti-årene, ikke minst innenfor rammen av IKOs Undervisningsprogram for hjem og kirke. Erfaringer fra dette arbeidet er av stor verdi, når kirken nå utfordres til å tilrettelegge en fullverdig dåpsopplæring for en ny tid.

10

Utvalget foreslår en opptrappingsplan over 10 år for rekruttering, utdanning og utvikling av nødvendige hjelpemidler og støttemidler for kirkelig undervisning. Opptrappingen er delt inn i følgende tre faser : Fase I – Forberedende arbeid : år 1-2, Fase II – Etableringsfasen : år 3-5 og Fase III – Konsolideringsfasen : år 6-10. Komiteen registrerer med glede at Regjeringen som en begynnelse i opprustningen av dåpsopplæringen allerede har foreslått bevilget 2 millioner kroner til forsøks-, utviklings- og planarbeid.

En forsøks- og utviklingsvirksomhet vil innebære videreføring og viderutvikling av pilotprosjekter på ulike nivåer i kirken. Det vil særlig være behov for å prøve ut tiltakene i den anbefalte modellen i menighetene. Komiteen anbefaler at det legges opp til stor bredde og variasjon i forsøks- og

utviklingsvirksomheten, slik at ulike typer menigheter blir representert og slik at de ulike tiltakene i modellen kan prøves ut.

11

Utvalget sier at det i forbindelse med opptrappingen som er foreslått, vil være et behov for et faglig og koordinerende prosjektsekretariat på sentralt nivå. Sekretariatet vil stå for strategisk nytenking, innovasjon og koordinering av dåpsopplæringsarbeidet.

Kirkerådet forbereder sakene som går til Kirkemøtet og følger opp de vedtak som fattes der. Komiteen mener derfor at det vil være naturlig at Kirkerådet står som koordinator av et faglig prosjektsekretariat. Det forutsettes et samspill med sentrale aktører (jmf. NOU 2000:26 Kap.7.6 s.78).

12

Komiteen ser at det kan være to alternative hovedveier å gå i forhold til en opptrapping og lovfesting av dåpsopplæringen. For det første kan en tenke seg en opptrapping der lovfestingen skjer etter at tilbudet er fullt utbygget. Dette forutsetter at Stortinget bevilger penger til den opptrappingen som er skissert i utredningen.

For det andre kan en tenke seg at en lovfester dåpsopplæringen umiddelbart og at utbyggingen skjer gradvis. Dersom dette blir aktuelt er vi i en situasjon der den dømte har en rettighet som ikke er reell. Dette vil medføre at loven ikke kan oppfylles.

Komiteen ønsker derfor å støtte utvalget i deres forslag om at en minstestandard for lovfestet rett til dåpsopplæring innføres som juridisk gjeldende ved full utbygging (NOU 2000:26 s.80).

Kirkemøtets vedtak:

Gjennom oppdraget fra kirkens Herre er dåp og dåpsopplæring knyttet uløselig sammen: ”...idet dere døper dem..... og lærer dem å holde....”.

Hvert år bæres 50 000 barn til dåpen i Den norske kirke. Dåpen oppleves aktuell for enkeltmennesker og for samfunnet. Selv om samfunnet har endret seg raskt de siste tiårene, velger fortsatt de fleste foreldre å bære sine barn til dåpen. Et voksende antall barn og unge som ikke ble døpt som spedbarn, melder seg også til dåp.

Denne gledelig store oppslutning om dåpen innebærer betydelige utfordringer for kirkens dåpsopplæring. Dette er utfordringer som kirken i dag bare i høyst

utilstrekkelig grad er i stand til å møte. Kirkemøtet vil understreke at spørsmålet om kirkens dåpsopplæring er et spørsmål om folkekirkenes framtid i vårt land. Vi sier med det regjeringsoppnevnte utvalget: Bare den kirke som overleverer, vil overleve.

Målsettingen med dåpsopplæringen er å gi barn og unge livshjelp og støtte til å tolke og mestre tilværelsen i lys av kristen tro. Dåpsopplæringen er derfor ikke bare en folkekirkesak, men også en folkesak. Kirkens dåpsopplæring blir dermed et viktig anliggende også i relasjon til barn og unges oppvekst i lokalmiljøet.

Dåpsopplæring er hele menighetens oppgave. Menigheten er kalt til å være et fellesskap der alle lærer av hverandre. Den mer spesialiserte dåpsopplæring må skje innen en slik ramme. Dette stiller store krav til prioritering og organisering i menighetene. Uten at dette skjer, vil verdien av økonomiske tilskudd og av profesjonelle medarbeidere bli redusert.

Kirkemøtet anbefaler på denne bakgrunn en lovfestet rett til dåpsopplæring i tråd med utvalgets anbefalinger. Minstestandard for lovfestet rett til dåpsopplæring innføres ifølge utvalget som juridisk gjeldende ved full utbygging. Kirkemøtet støtter dette og slutter seg i hovedsak til de beregningene som utvalget har foretatt, og den organiseringen av dåpsopplæringen som utvalget anbefaler. Det forutsettes at kirken gjennom en opptrapping i løpet av tre utviklingsfaser over 10 år tilføres de tilstrekkelige midler fra sentralt hold for å innfri en slik rett.

Kirkemøtet forutsetter at en lovfestet rett til dåpsopplæring vil innebære at alle dømte skal ha lik rett til dåpsopplæring, uavhengig av bakgrunn, personlige forutsetninger, funksjonsdyktighet, kulturell og etnisk tilhørighet og bosted.

Kirkemøtet forutsetter at det i tråd med det tilleggsdokumentet som er utarbeidet av Samisk kirkeråd bevilges tilstrekkelige midler til å realisere en lovfestet rett til dåpsopplæring for samiske barn og unge.

Kirkemøtet gir i hovedsak sin tilslutning til de endringer som er foreslått i lovverket. Kirkemøtet forventer å få seg forelagt departementets lovendringsforslag.

Kirkemøtet støtter utvalgets grunnsyn om at andre tros- og -livssynssamfunn må få de samme ytre rammer for tros- og livssynsundervisningen av barn og unge som Den norske kirke.

79 stemmeberettigede. Forslaget enstemmig vedtatt.

KM 12.3/01

Brev til høringsinstansene og sammendrag av høringsuttalelsene til NOU 2000:26 - se link nederst på siden.